

บทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษาการค้าผลไม้
ในภาคตะวันออก

THE ROLE OF THE STATE IN THE PROMOTION OF FAIR TRADE IN THE CASE OF FRUIT
TRADE IN EASTERN THAILAND

วชิระวิทย์ วิจิตรานันท์¹, ผศ.ดร. ทิพรัตน์ บุปผะศิริ²

Vichiravitch Vichitanun¹, Asst. Prof. Dr. Tipparat Bibisiri²

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹PhD student Doctor of Philosophy Program in Politics, Faculty of Political Science,
Ramkhamhaeng University

²อาจารย์ที่ปรึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²Faculty Advisor, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

Email: vvachiravit@gmail.com

Abstract

In this research, the researcher had objectives: (1) to study the role of the state in promotion of fair trade for the case study of fruit trade in eastern Thailand (2) to study the problems and obstacles in the implementation for the role of the state in promotion of fair trade: case study of fruit trade in eastern Thailand (3) to propose solutions to problems of the role of the state in promoting fair trade in agricultural products. Findings were as follows: (1) The government should take care of the agricultural sector as well as go to local visit to survey the need and listen seriously to the problems faced by farmers in each aspect to lay the foundation for controlling the manufacturing sector, including giving support to improve the fruit quality in the east, promoting the free and fair economy by the virtue of market mechanism and the sustainable economic development. (2) Problems and obstacles in the implementation of the role of the state in promoting fair trade in agricultural products. The cause of the problem stemmed from Chinese entrepreneurs who came to buy for export, also known as Chinese fishing, gathering and sharing benefits to have the negative influence for fruit price of Thai. (3) The way to solve the problem of the role of the state in the promotion of fair trade of agricultural products. Government should reassure entrepreneurs, including the concern on the various technology transfer and the access to government trading. Moreover, the logistics system should be developed to accommodate increase in upcoming output increase in the future.

Keywords: Role of the state, Promotion of agricultural products, Fair trade

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมชาติ การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมชาติ การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก และ (3) เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ภาครัฐต้องดูแลเอาใจใส่ต่อภาคการเกษตรรวมถึงการลงพื้นที่สำรวจความต้องการและรับทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาในแต่ละด้านอย่างจริงจัง เพื่อวางรากฐานสำคัญในการกำกับดูแลภาคการผลิต รวมถึงสนับสนุนด้านการเพิ่มคุณภาพของผลไม้ในภาคตะวันออก และสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรม โดยอาศัยกลไกตลาดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (2) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม เป็นปัจจัยที่เกิดจากผู้ประกอบการชาวจีนที่เข้ามาซื้อเพื่อการส่งออก หรือที่เรียกกันว่า ล้งจีน รวมตัวกันและแชร์ผลประโยชน์ร่วมกัน จนทำให้เกิดการกดราคาผลไม้ของคนไทย (3) แนวทางในการแก้ไขปัญหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม ภาครัฐควรสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการ รวมถึงให้ความสนใจกับเกษตรกรในเรื่องของการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ และการเข้าถึงการซื้อขายของหน่วยงานภาครัฐ มีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อรองรับผลผลิตที่กำลังจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: บทบาทของรัฐ, การส่งเสริมสินค้าเกษตร, การค้าที่เป็นธรรม

บทนำ

ผลไม้ นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญประเภทหนึ่งของประเทศไทย โดยผลไม้สามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายพันล้านบาท และผลไม้ไทยยังเป็นที่ยอมรับภาคกันทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ความต้องการบริโภคผลไม้วันจะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากสาเหตุหลักคือจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและความสนใจในสุขภาพก็มีมากขึ้นด้วย ในการผลิตผลไม้ถือว่าไทยเป็นประเทศที่มีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการผลิตผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิด จึงเป็นข้อดีประการหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีผลไม้หลากหลายชนิดหมุนเวียนออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี ซึ่งผลไม้ในภาคตะวันออกหลายตัวมีศักยภาพสูงมากในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถผลักดันภาคตะวันออกให้เป็นศูนย์การค้าส่งผลไม้ (ฮับ) ของประเทศไทยได้ เพราะมีเส้นทาง โลจิสติกส์ที่เชื่อมไปหาผู้

โดยตรง ทั้งทางบก ทางทะเล ในหลายเส้นทาง แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นผู้นำในการผลิตผลไม้คุณภาพในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องพัฒนาอีกมากมาย ได้แก่ ความสม่ำเสมอของคุณภาพ ทั้งรูปลักษณะภายนอกสวยงาม ขนาดสม่ำเสมอ และคุณภาพภายใน อายุการเก็บรักษาต้องนาน รสชาติที่ดี สม่ำเสมอกัน และสินค้าทุกชิ้นมีความปลอดภัย โดยมีการวิเคราะห์สารพิษก่อนเก็บเกี่ยว และมีการรับรองคุณภาพที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ (Traceability) ที่สำคัญยังควรสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อยเข้าสู่ระบบมาตรฐานสินค้าปลอดภัยต่างๆ (สำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2559) เช่น การปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดี (GHP) การปฏิบัติที่ดีทางการผลิต (GMP) และระบบการวิเคราะห์อันตรายและจัดกักตุนที่ต้องควบคุม (HACCP) เป็นต้น เพื่อสร้างโอกาสให้เกษตรกรและผู้ประกอบการของไทยสามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อน

บ้าน รวมถึงประชาชนในประเทศได้บริโภคผลไม้ที่ดีมีคุณภาพและราคาที่เป็นธรรม ภาครัฐจึงมีความจำเป็นในการเข้ามาสนับสนุนให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้ผลิต เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งในการวางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกัน นำไปสู่อำนาจต่อรองทางการตลาด ยกระดับราคาผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ วิชาการและตลาดได้ง่าย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก เพื่อต้องการทราบถึงบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ประกอบการพิจารณา เพื่อการแก้ไขปัญหามหาปัญหาของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมของการค้าผลไม้ภาคตะวันออกให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก
3. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม โดยใช้การค้าผลไม้ในภาคตะวันออกเป็นกรณีศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจึงต้องมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม ของการค้าผลไม้ในภาคตะวันออก ประกอบด้วย (1) เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ พาณิชย์จังหวัดจันทบุรี เกษตรจังหวัดจันทบุรี ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้าและการตลาด สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตราด นักวิชาการส่งเสริมเกษตรชำนาญการ สำนักเกษตรจังหวัดตราด เกษตรอำเภอบ่อไร่ (2) เกษตรกร/ผู้ประกอบการจังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 ท่าน (3) เกษตรกร/ผู้ประกอบการจังหวัดตราด จำนวน 10 ท่าน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ และข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) โดยกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์อันจะได้ดำเนินการตามแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแยกออกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย อันเป็น

กระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้การวิจัยในครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและแม่นยำมากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้วิจัยจะดำเนินการกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทของภาครัฐในด้านการตลาด สถาบันการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2555, หน้า 5 – 6) (The Thailand Development Research Institute , 2012, p.5-6) กล่าวว่า ที่ผ่านมาสภาพการแข่งขันในตลาดของไทยยังห่างไกลจากการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมเนื่องจากเหตุผลสองประการ ประการแรกภาครัฐมีกฎระเบียบจำกัดการแข่งขันในตลาดด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่มีใช้เหตุผลในเชิงเศรษฐศาสตร์ อย่างเช่นการกีดกันการลงทุนของบริษัทต่างชาติเพื่อการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ประการที่สองผู้ประกอบการแต่ละรายมีอำนาจทางการตลาดไม่เท่ากันผู้ประกอบการรายใหญ่ในตลาดอาจกลั่นแกล้งและปิดกั้นผู้ประกอบการรายเล็กไม่ให้แข่งกับตน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ภาครัฐจึงต้องมีการตรากฎหมาย เพื่อดูแลกฎกติกาในการแข่งขันมิให้มีการผูกขาดทางการค้า

ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ สุขุม นวลสกุล (2533, หน้า 237) (Sukhum Nuansakul, 1990 p.237) กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มบุคคลที่รวมกันเพราะมีอาชีพหรือมีจุดประสงค์อย่างเดียวกันและมีความต้องการที่จะให้นโยบายของรัฐบาลตอบสนองความต้องการของกลุ่มตน การรวมกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง ความแตกต่างระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมืองอยู่ที่พรรคการเมืองต้องการเป็นรัฐบาลเพื่อกำหนดนโยบายเสียเอง ส่วน

กลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้ต้องการเป็นรัฐบาลเองแต่ต้องการให้รัฐบาลมีนโยบายสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม

กฎหมายการแข่งขันทางการค้า วรรณวิภากร มานะโชติพงษ์ (2554, หน้า 1)(Wanwipang Manachotipong, 2011, p.1) กล่าวว่า แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าถูกสร้างขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้การแข่งขันทางการค้าในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้และสะท้อนความต้องการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นจริงโดยป้องกันการใช้สิทธิเสรีภาพด้านการผลิตที่มีมากจนเกินไปจนกลายเป็นการผูกขาด แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าจึงเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจผูกขาดทางการค้ามาทำการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมมีสองทางหลัก ๆ คือ (1) ให้มีผู้ผูกขาดได้ แต่กำกับดูแลไม่ให้ผู้ผูกขาดใช้อำนาจในทางมิชอบ และ (2) กำกับควบคุมผ่านมาตรการทางกฎหมายให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและไม่ให้มีผู้ผูกขาด ในกรณีของประเทศไทย การป้องกันการใช้อำนาจผูกขาดทั้งสองข้างต้นได้ถูกตราไว้ใน พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยใจความหลัก ๆ คือ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาด (หรืออำนาจผูกขาด) ใช้อำนาจในการเอาเปรียบผู้บริโภค

การค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) มนัสพันธ์ พงษ์ไชยวณิช (2559) (Manassanan Pongchaiwanich, 2016) กล่าวว่า แฟร์เทรด เป็นระบบการค้าที่สร้างความ เป็นธรรมให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ผู้บริโภค รวมทั้งแรงงานที่อยู่ในระบบ โดยผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่พึงพอใจ ในขณะที่บริโภคสามารถซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีได้ในราคาที่เหมาะสม อีกทั้งผู้ที่ทำงานกับองค์กร แฟร์เทรดจะได้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ไม่ถูกกีดกันเรื่องเพศ สีผิว เชื้อชาติ ศาสนา อายุ ฉะนั้น แฟร์เทรด (Fair Trade) ก็คือ

Trade fairly หรือการค้าอย่างเป็นธรรม นั่นคือเป็นระบบที่สร้างความพอใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก จากการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ภาครัฐต้องรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุดรวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร ในส่วนของผู้ประกอบการรัฐจะต้องมีมาตรการที่จะเยียวยาปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการในภาคตะวันออก ผู้ประกอบการที่อ่อนด้อยทางเศรษฐกิจจะต้องได้รับการส่งเสริมจนมีศักยภาพที่จะแข่งขันในตลาดได้ มุ่งสู่ประโยชน์สูงสุดเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มิใช่ของปัจเจกบุคคลเท่านั้น รัฐสมัยใหม่จึงพยายามที่จะส่งเสริมการค้าและการลงทุนในตลาดผลไม้ของภาคตะวันออก เพราะความอยู่รอดของตลาดหมายถึงความอยู่รอดของเกษตรกรและผู้ประกอบการ ความเจริญของเติบโตของตลาดย่อมหมายถึงความเจริญเติบโตของเหล่าผู้ประกอบการภายในตลาด อันเชื่อมโยงไปถึงความเจริญเติบโตของรัฐเจ้าของตลาด ซึ่งรัฐย่อมไม่แทรกแซงกลไกตลาดโดยไม่มีเหตุผลอันควร การลิดรอนหรือจำกัดเสรีภาพในตลาดจะเกิดขึ้นเฉพาะเรื่องที่ทำเป็นอย่างยิ่งต่อผลประโยชน์แห่งชาติเท่านั้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก จากการวิจัย พบว่า ผู้ให้

ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม เป็นปัจจัยที่เกิดจากการกระจายผลผลิตซึ่งเป็นหน้าที่ของล้งทำให้เกษตรกรในปัจจุบันมีความสะดวกสบายมากขึ้นในการนำผลไม้ไปจำหน่าย เพราะมีแหล่งรับซื้อที่เป็นศูนย์กลางมากยิ่งขึ้น รวมถึงระบบการขนส่งในปัจจุบันก็มีความสะดวกทำให้มีผู้ประกอบการเข้ามาเพื่อที่จะพยายามซื้อให้ได้มากที่สุด แต่ผู้ที่เข้ามาซื้อส่วนใหญ่จะซื้อเพื่อส่งออก หรือที่เรียกกันว่า “ล้งจีน” จึงทำให้ราคาผลไม้ภาคตะวันออก อันได้แก่ทุเรียน และมังคุดมีราคาสูงขึ้นตลอด จึงนับได้ว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ในอนาคตผู้ประกอบการชาวจีนหรือล้งจีนอาจเกิดการรวมตัวกันและแชร์ผลประโยชน์ร่วมกันจนทำให้เกิดการกดราคาผลไม้ของคนไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในอนาคต การตั้งล้งในด้านของกฎหมายยังถูกละเลย เนื่องจากผู้ประกอบการที่เป็นคนต่างดาวเข้ามาทำการค้าโดยไม่มีการลงทะเบียนการค้า ทำให้ไม่ต้องเสียภาษี แต่ผู้ประกอบการไทยนั้นต้องเสียภาษี การตั้งแผงรับซื้อของผู้ประกอบการไม่มีการกำหนดราคารับซื้อในราคาที่ใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกัน อาจทำให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันจนเกิดการฮั้วราคากันได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เมื่อภาครัฐเชิญภาคีมีส่วนร่วมมักจะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน จะมีแต่เพียงกลุ่มเดิม ๆ ซึ่งภาคประชาชนส่วนมากมักจะไม่ออกมามีส่วนร่วมกับภาครัฐ เพราะส่วนใหญ่คิดว่าเป็นการเสียเวลาด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรไม่ยอมเข้าถึงภาครัฐ ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของภาครัฐ จึงทำให้ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและประชาชน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหามหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม ภาครัฐควร

สร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการ และควรให้ความสนใจเกษตรกรในเรื่องของการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงการเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตจนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว ข้อมูลแนวโน้มทางการตลาด การเข้าถึงการซื้อขายของหน่วยงานภาครัฐ และควรมีการพัฒนา ระบบ โลจิสติกส์ เพื่อรองรับผลผลิตที่กำลังจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นในอนาคต ภาครัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงหรือเข้ามาดำเนินการใด ๆ ในด้านการตลาด เพราะปัจจุบันราคาสินค้าก็มีสูงขึ้นและต่ำลงตามกลไกของตลาดผลไม้ ควรปล่อยให้ไปไปตามกลไกของตลาดซึ่งเป็นการค้าระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ นอกจากนี้เมื่อผลผลิตมีปริมาณมากก็จะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการกตราคาสินค้า ภาครัฐควรมีส่วนเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการกำหนดราคากลางวันต่อวัน เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรทราบว่าควรจะได้รับผลผลิตจำนวนเท่าใด ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงข้อดีของการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐานการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคยอมรับอย่างกว้างขวาง สร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรส่งออกของไทย และภาครัฐควรมีการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าและเพิ่มระยะเวลาการเก็บรักษาให้ยาวนานมากขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นตลาดทางเลือกให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการร่วมกันคิด ร่วมแก้ และร่วมเสนอแนวทาง เพื่อนำไปสู่การวางแผนที่ดีมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดโดยรวม

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารระดับสูงของกรมโรงงานอุตสาหกรรมสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. บทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก

จากการวิจัย พบว่า ภาครัฐต้องรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด มีมาตรการที่จะเยียวยาปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการในภาคตะวันออก ให้ได้รับการส่งเสริมจนมีศักยภาพที่จะแข่งขันในตลาดได้ สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรม โดยอาศัยกลไกตลาดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมโดยอาศัยกลไกตลาดของ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2537, หน้า 4) (Krikkiat Pipatseritham, 1994, p.4) ซึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า การปล่อยให้กลไกทางเศรษฐกิจ ทำงานโดยมีการแข่งขันแบบเสรีจะดีที่สุด รัฐบาลควรมีบทบาทเกี่ยวกับการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ ทั้งนี้ด้วยความเชื่อทางทฤษฎีที่ว่าหากปล่อยให้เอกชนแต่ละคนได้ประกอบพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของตนโดยมีอิสระแล้ว จะทำให้การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และสังคมจะได้รับความพอใจหรือสวัสดิการสูงสุด รัฐจึงต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม คุ่มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรและคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ มีการลงพื้นที่สำรวจความต้องการและรับทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกรในแต่ละปีอย่างแท้จริง เนื่องจากผลไม้เป็นพืชที่มีระยะเวลาเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วอายุจะเริ่มต้นตั้งแต่ออกจากแหล่งผลิตจนถึงตลาดปลายทางด้านคุณภาพ รวมถึงน้ำหนักที่หายไป อีกทั้งความสุกอมของผลไม้จะทำให้รสชาติแปรเปลี่ยน ซึ่ง

เมื่อผลผลิตถึงตลาดปลายทางแล้วผู้ประกอบการที่เป็นนักลงทุนพบว่าสินค้ามีคุณภาพไม่ตรงกับความต้องการหรือผลไม้ที่ผู้รวบรวม ณ จุดซื้อขาย ก็เกิดการกดราคาผลไม้ในการซื้อขายในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องข้อบกพร่องของกลไกตลาดของ ประพันธ์ เศวตนันท์ และไพศาล เล็กอุทัย (2544, หน้า 82) (Prapan sawethanan & Paisal Lek-Uthai, 2001, p.82) ในเรื่องหน้าที่ของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่องของกลไกตลาด (Market Failure) เนื่องจากตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ ซึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า สินค้ามีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ลักษณะของสินค้าที่ซึ่งขายในตลาดมีลักษณะไม่แตกต่างกัน สามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้ตลอดเวลาในสายตาของผู้ซื้อ ซึ่งส่งผลทำให้ผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องสนใจผู้ขาย ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายการค้าต่าง ๆ หากสินค้าขายในราคาตลาด อาทิเช่น สินค้าเกษตร ข้าว ผัก ผลไม้ เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม กรณีศึกษา การค้าผลไม้ในภาคตะวันออก

จากการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม เป็นปัจจัยที่เกิดจากผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาซื้อส่วนใหญ่จะซื้อเพื่อส่งออก หรือที่เรียกกันว่าล้งจีน ซึ่งผู้ประกอบการชาวจีนหรือล้งจีนอาจเกิดการรวมตัวกันและแชร์ผลประโยชน์ร่วมกัน จนทำให้เกิดการกดราคาผลไม้ของคนไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องข้อบกพร่องของกลไกตลาดของพรเทพ กมลเพชร (2559) (Pornthep Kamolpeth, 2016) ประเด็นข้อบกพร่องจากกรณีมีการผูกขาด ซึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า ตลาดที่มีผู้ซื้อเพียงรายเดียวนั้น เกิดจากสินค้าหรือปัจจัยการผลิตไม่มีทางเลือกที่จะสามารถขายสินค้าหรือปัจจัยการผลิตนั้น ๆ ให้แก่ผู้อื่นได้ อาจเกิดจากการที่ผู้ขายไม่มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งขายหรือการเคลื่อนย้าย

สินค้าหรือปัจจัยการผลิตทำได้ยาก จึงทำให้ผู้ซื้ออยู่ในฐานะที่จะกำหนดราคาสินค้าเองได้ เรียกว่าเป็นผู้ผูกขาดในการซื้อ นอกจากนี้ในเรื่องของการตั้งล้งในด้านของกฎหมายยังถูกละเลย เนื่องจากผู้ประกอบการที่เป็นคนต่างด้าวเข้ามาทำการค้าโดยไม่มี การลงทะเบียนการค้า ทำให้ไม่ต้องเสียภาษี แต่ผู้ประกอบการไทยนั้นต้องเสียภาษี ด้านแผงรับซื้อของผู้ประกอบการไม่มีการกำหนดราคารับซื้อในราคาที่ใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกัน จึงอาจทำให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันจนเกิดการฉ้อราษฎร์กันได้ ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดเรื่องข้อบกพร่องของกลไกตลาดของ ไกรยุทธ ธีรตยาเคียนนท์, 2525, หน้า 2) (Kraiuyuth Teeratayakeenan, 1982, p.2) ซึ่งได้อธิบายว่าระบบเศรษฐกิจในบริบทของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมจะสื่อถึงระบบตลาดและกลไกราคาด้วยโดยมีการยอมรับว่าระบบตลาดและกลไกราคาเป็นสถาบันที่เอื้ออำนวยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมเพื่อสนองความต้องการของปัจเจกบุคคลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้ประกอบการชาวจีนมีความพร้อมในด้านเงินทุนมากกว่าผู้ประกอบการชาวไทย จึงทำให้ผู้ประกอบการชาวจีนสามารถเข้ามาควบคุมกลไกการตลาดการค้าผลไม้ของภาคตะวันออก โดยผู้ประกอบการชาวจีนจะเป็นผู้รวบรวมผลผลิต การตัดแยกจะเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการชาวไทย ซึ่งผู้ประกอบการชาวจีนจะเป็นผู้ควบคุมดูแลการตัดแยกด้วยตนเอง เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการหรือนายหน้าเขาเปรียบตนได้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มได้รับผลกระทบที่แตกต่างจากการกำกับดูแลของภาครัฐ เช่น กลุ่มเกษตรกรชาวสวน กลุ่มเอกรชนและกลุ่มผู้ประกอบการ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มพยายามผลักดันให้ได้รับการดูแลจากภาครัฐในรูปแบบที่ตนเองต้องการ เมื่อรัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ ภาครัฐจึงต้องเผชิญกับการไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ ในด้านการให้ข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินนโยบายส่งเสริมการค้าสินค้า

เกษตรที่เป็นธรรมชาติ โดยเกษตรกรส่วนมากมักจะคิดว่าเป็นการเสียเวลา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรไม่ยอมเข้าถึงภาครัฐ ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งของภาครัฐ จึงทำให้ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ของเจมส์ เมดิสัน (James Madison) ซึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่าการเกิดกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นสิ่งธรรมดาที่คนยังมีผลประโยชน์แตกต่างกันไปโดยเฉพาะผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ อันนำไปสู่ความแตกต่างด้านความคิดและเรื่องอื่น ๆ จะเห็นว่าภาครัฐต้องเผชิญกับการไม่ได้รับความร่วมมือจากเกษตรกร เอกชน และผู้ประกอบการ ซึ่งการบูรณาการในด้านต่าง ๆ ภาครัฐต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่ภาครัฐในอดีตจนถึงปัจจุบันมีเพียงแค่งกฎหมายเพียงสิ่งเดียวเท่านั้นที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน จากการที่ภาครัฐเคยปล่อยให้เกิดภาวะสูญญากาศในด้านการกำกับ ควบคุม ดูแล ความเป็นระเบียบของด้านการลงทุนของนักลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักลงทุนจากประเทศจีน เนื่องจากอดีตคณะรัฐบาล พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้เคยมีการสนับสนุนการเข้ามาของนักลงทุนจากประเทศจีน โดยมีความสนใจและต้องการให้ประเทศไทยส่งออกลำไยเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการค้าผลไม้ในภาคตะวันออกในปัจจุบันที่มีการปล่อยให้เกษตรกรชาวจีนเข้ามาดำเนินธุรกิจได้โดยสะดวก รวมถึงการปล่อยให้พ่อค้าจีนเข้ามาควบคุมกลไกการตลาดทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งปัญหาที่พบคือการกดราคา การฮั้วราคาสินค้า และการผูกขาดด้านราคาผลผลิตจากนักลงทุนชาวจีนแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพะทีงตลาด ดังเช่นเหตุการณ์การค้าลำไยที่เคยเกิดขึ้นที่ภาคเหนือ ด้วยเหตุผลที่ภาครัฐไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการต่อรองหรือปกป้องดูแลผลผลิตด้านการเกษตรได้ อีกทั้งภาครัฐต้องปล่อยให้ไปตามกลไกของตลาด ไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงได้

เนื่องจากเกษตรกร เอกชน และผู้ประกอบการ มองว่าหากรัฐเข้ามาดำเนินการจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพราะภาครัฐไม่ได้มีบทบาทในเรื่องดังกล่าวตั้งแต่แรก แต่เมื่อมีผลงานภาครัฐก็จะออกมาแสดงตน ในทางตรงกันข้ามเมื่อเกิดปัญหากลับไม่มีหน่วยงานใดออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ขณะที่ปัจจุบันภาครัฐไม่สามารถบริหารจัดการได้ มีเพียงความรู้ในเชิงทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติกลับไม่สามารถนำไปใช้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรได้จริง ซึ่งนี่คือเสียสะท้อนส่วนใหญ่มากจากเกษตรกรชาวสวนภาคตะวันออก

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมชาติ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐ เกษตรกร และผู้ประกอบการในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราดเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมชาติ พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมชาติ สามารถจำแนกออกเป็น (1) ภาครัฐควรสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการ และควรให้ความสนใจเกษตรกรในเรื่องของการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ การเข้าถึงการซื้อขายของหน่วยงานภาครัฐ และควรมีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อรองรับผลผลิตที่กำลังจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นในอนาคต (2) ภาครัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงหรือเข้ามาดำเนินการใด ๆ ในด้านการตลาด เนื่องจากการแทรกแซงราคาผลไม้หรือผลผลิตทางการเกษตรของรัฐไม่ได้ช่วยให้ราคาผลไม้สูงขึ้นทั้งหมด และไม่เกิดผลดีต่อเกษตรกรในการพัฒนาผลไม่ให้มีคุณภาพเพื่อขายให้ได้ราคาที่สูง อีกทั้งเป็นการทำลายกลไกตลาดเสรีทำให้ไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด เพราะปัจจุบันราคาสินค้าก็มีสูงขึ้นและต่ำลงตามกลไกของตลาดผลไม้ จึงควรปล่อยให้ไปตามกลไกของตลาดซึ่งเป็นการค้าระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ (3) ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงข้อดีของการผลิต

สินค้าที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน การเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคยอมรับอย่างกว้างขวาง สร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรส่งออกของไทย (4) ภาครัฐควรส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าและเพิ่มระยะเวลาการเก็บรักษาให้ยาวนานมากขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นตลาดทางเลือกให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี (5) ภาครัฐจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ ร่วมกันเสนอแนวทาง เพื่อนำไปสู่การวางแผนที่ดีมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดโดยรวม การสนับสนุนจากประชาชนจะเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้การนำนโยบายของภาครัฐไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะจากผลที่การวิจัย

1. ภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมการให้ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในด้านการรับฟังปัญหาต่าง ๆ จากเกษตรกรชาวน และกลุ่มเกษตรกร โดยการลงสำรวจพื้นที่อย่างจริงจังและแสดงออกถึงความจริงใจ พร้อมทั้งจะเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร และรับทราบปัญหาจากภาคเกษตรอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนานโยบายที่ยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนาโครงการการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการค้ารูปแบบที่เป็นธรรมทั้งต่อเกษตรกรชาวน และผู้ประกอบการในภูมิภาคตะวันออก

2. ภาครัฐควรบูรณาการระบบของสหกรณ์การเกษตรในแต่ละพื้นที่ให้สามารถเป็นที่พึ่งของเกษตรกรตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในการค้าจุนช่วยเหลือสนับสนุนเงินทุนให้กับเกษตรกรรายย่อย โดยการให้

กู้ยืมโดยมีเงื่อนไขในระบบดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อให้เป็นที่พึ่งสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ไม่มีหลักไป ค้ำประกัน ซึ่งจะทำให้สามารถลดการกู้ยืมเงินนอกระบบกับกลุ่มเอกชนที่เข้ามาฉวยโอกาสในการยึดพื้นที่ทำกินของเกษตรกรรายย่อยให้ตกเป็นของตนเอง

3. ภาครัฐควรพัฒนาการจัดการโครงการการศึกษาการทำโซนนิ่ง (Zoning) ของผลผลิตเพื่อลดภาวะการกระจุกตัวของผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีออกมาจำนวนมากพร้อมกันของทุกพื้นที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดการตกต่ำราคาสินค้าทำให้ผลผลิตมีราคาที่ลดลงอย่างรวดเร็ว ถ้าการทำโซนนิ่งสามารถเกิดขึ้นได้จริงจะทำให้ระยะเวลาการทำการค้าเพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ผลไม้ออกมีระยะเวลาการทำการค้าที่นานขึ้น และส่งผลในด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ ของภูมิภาคตะวันออกให้มีความเข้มแข็งควบคู่กันไปด้วย

4. ควรมีการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐให้มีความพร้อมในด้านความรู้ความสามารถ รวมถึงการนำข้อมูลของนโยบายที่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริง เมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วนกว่าภาครัฐจะเข้ามาดำเนินการช่วยเหลือ ปัญหาเหล่านั้นเกษตรกรก็ได้ดำเนินการแก้ไขเสร็จสิ้นไปแล้ว

5. ภาครัฐจะต้องสนับสนุนการออก Road Show ทั้งผลผลิตที่เป็นผลไม้สดและผลไม้แปรรูปของเอกชน โดยผ่านกระบวนการคัดกรองจากขั้นตอนการผลิตที่ได้คุณภาพในด้านการรับรองมาตรฐานระบบการผลิตตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาหาร เพื่อการออกหนังสือรับรอง GAP รวมถึงมาตรฐาน GMP เพื่อการส่งออกของผลไม้ไทย ซึ่งภาครัฐควรส่งเสริมให้เอกชนที่ผ่านการคัดกรองคุณภาพมุ่งเปิดตลาดใหม่ในประเทศอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2537). การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไกรยุทธ ชีรตยาคีนันท์. (2525). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการแทรกแซงของรัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ณิมาสินีย์ เมืองวงษ์. (2559). บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมคัลยกรรมความงาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประพันธ์ เศวตนันท์ และไพศาล เล็กอุทัย. (2544). หลักเศรษฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมลรัตน์ คำบอบ. (2554). การบริหารจัดการมั่งคุดในภาคตะวันออก : กรณีศึกษากลุ่มปรับปรุงคุณภาพมั่งคุดตรอกนองตำบลตรอกนอง อำเภอชลุง จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- พรเทพ กมลเพชร. (2559). ตลาดในระบบเศรษฐกิจ. ค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://economics.payap.ac.th/wp-content/uploads/2015/03/ตลาดในระบบเศรษฐกิจ.pdf>
- เพ็ญศรี สาวัดดี และราตรี เม่นประเสริฐ. (2551). ยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างผลไม้ภาคตะวันออก. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- มนัสนันท์ พงษ์ไชยวณิช. (2559). แฟร์เทรด (Fair Trade) การค้าที่เป็นธรรม. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2559, จาก http://www.sryfairtrade.com/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=86
- วรรณวิภาศ มานะโชติพงษ์. (2554). การผูกขาดทางการค้าและกฎหมายแข่งขันทางการค้าไทย. ประชาชาติธุรกิจ, 26 ธันวาคม หน้า 1.
- สถาบันการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2555). พระราชบัญญัติว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542: ข้อจำกัดและการปฏิรูป. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สุขุม นवलสกุล. (2533). การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2559). ยุทธศาสตร์มาตรฐานความปลอดภัยด้านสินค้าเกษตรและอาหาร. ค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2559, จาก<http://www.acfs.go.th/stategy02.php>

Reference

- Chichasinee moungwong.(2016).Government role In the development of the cosmetic surgery industry.Thesis Master of Public Administration National Institute of Development Administration
- Krirkkiat Pipatseritham. (1994). Finance for allocation and distribution. (4th edition).Bangkok: Thammasat University

- Kraiyyuth Teeratayakeenan.(1982).**Economic theory of state intervention**. Bangkok:
Thai Wattana Commercial Publishing.
- Prapan sawethanan & Paisal Lek-Uthai (2001). **Principles of Economics**. (7th edition). Bangkok:
Chulalongkorn University.
- Pimolrat KhamBon.(2011). **Mangosteen Management in the Eastern Region: A Case Study of
The Improvement Group Quality mangosteen in Narong Nong, Khlung District,
Chanthaburi**. Bangkok: Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Research Center.
- Pornthep Kamolpeth (2016).**Market in the economy**. On November 14, 2016, from.
[http://economics.payap.ac.th/wp-content/uploads/2015/03/ Market in the economy .pdf](http://economics.payap.ac.th/wp-content/uploads/2015/03/Market_in_the_economy_.pdf)
- PenSri Sawattee & Ratreer menprasert (2008).**Strategies for Restructuring Eastern Fruit**.
Bangkok: Ministry of Agriculture and Cooperatives.
- Manassanan Pongchaiwanich. (2016). **Fair trade**. Founded on November 2, 2016 From
http://www.sryfairtrade.com/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=86
- Wanwipang Manachotipong. (2011). **Trade Monopoly and Thai Trade Competition Law**. Prachachat
News, December 26, Page 1
- The Thailand Development Research Institute (2012). **Act The 1999 Trade
Competition: Restrictions and Reforms**. Bangkok: Author.
- Sukhum Nuansakul. (1990). **Politics of Thai government**.Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards (2016).**Strategic
Standards for Agricultural and Food Safety**. Founded on November 6, 2019, from
<http://www.acfs.go.th/stategy02.php>